

Een bladzijde uit de Processen-geschiedenis

Bekend zal zijn hoe de vrijmaking te Bruchterveld verliep en wie het niet weet, zal het duidelijk worden, als ik een gedeelte overneem uit de overwegingen van het Hof te Arnhem, dat vonnis velde op 7 Febr. 1950. Appellante (de syn. kerk te Bruchterveld) beweerde de eenig rechthebbende te zijn op de goederen van de oorspronkelijk ongedeelde plaatselijke Gereformeerde Kerk en derhalve gerechtigd te zijn deze van geïntimeerde (Geref. Kerk onderhoudende art. 31 K.O.), die deze goederen onder zich heeft, op te vorderen. De geïntimeerde harerzijds in hooger beroep voert als grief aan, dat de Rechtbank ten onrechte heeft beslist, dat beide als rechtsopvolgster van de oorspronkelijk ongedeelde Gereformeerde kerk te Bruchterveld moeten worden beschouwd en de bezittingen dier kerk dan ook aan beide partijen in gemeenschappelijk eigendom toebehooren.

De uitspraak van het Hof was: „dat uit het bovenoverwogene volgt, dat „zowel de grieven van principaal appellante als die van incidenteel appellante ongegrond zijn en het beroepen vonnis met aanvulling van gronden behoort te worden bekrachtigd”.

Zie hier enkele van de gronden, waarop dit vonnis berustte:

„Overwegende daaromtrent, dat het Hof appellante niet kan volgen in haar stelling, dat de van der Haagen door op 1 Juli 1945 in de Kerkdienst openlijk te getuigen van zijn mening, dat hij de veelbestreden leer- en tuchtbesluiten van de generale synode niet voor vast en bondig hield, ingevolge het door hem ondertekende verbintenisformulier voor de dienaren des Woords gesuspendeerd was van zijn diensten;

dat toch volgens art. 31 der kerkenordening de besluiten der synode voor vast en bondig zullen worden gehouden, tenzij zij worden bewezen te strijden tegen het Woord Gods of de kerkenordening, welke woorden naar 's Hof's oordeel in overeenstemming met de beginselen der Reformatie deze betekenis hebben, dat de gebondenheid aan een besluit der synode niet bestaat, indien iemand voor zich zelf naar zijn innerlijke overtuiging bewezen acht dat het in strijd is met Gods Woord of de kerkenordening;

dat de van der Haagen door in de kerkdienst op 1 Juli 1945 mede te delen, dat hij de bedoelde synodale besluiten op zo even genoemde grond niet voor vast en bondig hield, derhalve niet predikte „enig bedenken of een ander gevoelen tegen de voorzeide leer”, die vervat is in de Heilige Schrift en de belijdenisschriften, en zich geenszins aan kerksecheuring schuldig maakte, zodat hij door aldus te handelen niet was gesuspendeerd van zijn diensten, zulke te minder, nu hij, zoals onweersproken vast staat, bij zijn peremptoire examen voor de classis Hardenberg heeft verklaard, dat hij in de gemeente eerlijk op de kansel en in de ambtelijke arbeid zoude uitkomen voor zijn mening, dat hij de bedoelde synodale besluiten niet voor vast en bondig hield, welke verklaring geen beletsel voor de classis en de gedeputeerden vormde om de van der Haagen tot het predikambt toe te laten;

Overwegende wat betreft de voorlopige schorsing van de van der Haagen door de kerkeraad op zijn vergadering van 5 Juli 1945, dat het Hof deze niet rechtsgeldig acht, daar toch de kerkenordening een voorlopige schorsing van een dienaar des Woords niet kent en de schorsing van zodanige ambtsdrager krachtens art. 70 der kerkenordening behoort tot de uitsluitende bevoegdheid van de kerkeraad der kerk, waaraan hij is verbonden, tezamen met de raad van de naastgelegen gemeente;

Overwegende, dat, waar hier geen sprake was van suspensie van diensten krachtens het door hem ondertekende verbintenisformulier voor dienaren des Woords of van een rechtsgeldige schorsing door een daartoe bevoegde vergadering, de van der Haagen door op 1 Juli 1945 en 8 Juli 1945 en daarna kerkdiensten in het kerkgebouw der Gereformeerde Kerk te Bruchterveld te houden, niet uit de oorspronkelijk ongedeelde plaatselijke kerk van Bruchterveld is getreden;

Overwegende voorts, dat ten processe vaststaat, dat in de Gereformeerde Kerk te Bruchterveld de helft van de kerkeraadsleden de meergenoemde synodale besluiten voor vast en bondig hield en de andere helft, onder wie de predikant, niet, hetgeen aanvankelijk wel tot velerlei discussie doch niet tot moeilijkheden aanleiding gaf;

Dat echter, nadat de pastor loof in de kerkdienst op Zondag 1 Juli 1945 had gewaagd van zijn opvatting, dat hij de meergenoemde synodale besluiten niet voor vast en bondig hield, op de kerkeraadsvergadering van 5 Juli 1945, zoals tot uiting kwam bij de stemming over het voorstel tot voorlopige schorsing van de van der Haagen, waarbij vijf kerkeraadsleden vóór en vijf leden (inclusief de predikant) tegen de schorsing stemden, de kerkeraad zich in feite heeft gesplitst in twee groepen ieder van vijf leden, waarvan de ene de meergenoemde synodale besluiten aanvaardde, en de andere deze als strijdig met Gods Woord en de kerkenordening niet voor vast en bondig hield, welk standpunt deze laatste groep krachtens art. 31 kerkenordening gerechtigd was in te nemen, zonder dat zij zich daardoor losmaakte van de plaatselijke kerk, nu van kwade trouw of willekeur van die groep niet is gebleken”.

Verblijvend is: 1. de goede uitlegging van art. 31 K.O.: dat de gebondenheid aan een besluit der synode niet bestaat, indien iemand voor zichzelf naar zijn innerlijke overtuiging bewezen acht, dat het in strijd is met Gods Woord of de kerkenordening.

2. Dat het Hof oordeelde, dat de van der Haagen

(Vervolg op blz. 172.)

SLAGWERK

Het was in den trein.

Tusschen Zwolle en Amersfoort.

Niet „drie man in een boek”, maar drie man in een spoorwag. Uit deze schrale bezetting mag de reizende lezer wel afleiden, dat het de boemeltrein was. Of zooals de Duitschers dat noemen: Klein-verkeer.

De eerste man, die in de taal van zangers en speellieden gesproken, de eerste viool trachtte te spelen, was iemand die in den lande niet geheel onbekend is. Op tal van groote vergaderingen kan en kun je hem zien. En hooren. Op samenkomsten van „Handhaving Rijkseenheden”, „Door de eeuwen trouw”, op meetings van de A.R. partij en ook nog wel eens bij de gepensioneerde ambtenaren. Op zulke samenkomsten sprak en spreekt die Mijnheer wel. Hij spreekt graag. En goed. Daar heeft hij slag van. Met zangers en speellieden gesproken: hij verzorgt daar het slagwerk.

De tweede man was een soldaat. Gebruind door de tropen. Pas uit Indonesia terug.

En de derde man — las een boek.

De eerste man, de man, die graag spreekt, begint een praatje, waarbij het kennelijk om den derden man te doen was. Maar de derde man las. Zet: „Ja, Mijnheer”. En las. „Neen, Mijnheer”. En las. En nog eens: „Ja, Mijnheer”. En las.

Toen richtte de eerste Mijnheer zich tot den tweeden Mijnheer, den soldaat. Dat ging beter. De soldaat sprak wel niet met twee woorden, maar antwoordde met vele woorden. En zoo ontstond een gesprek. Over Indië. Over den militairen dienst. Over de politiek. Over de donkere toekomst van ons volk. Over de dwaasheden der regeering. Over de verblindheid van ons volk. Over het verblind zijn van ons volk voor de dwaasheden der regeering wel te verstaan. En — gelijk het christenmenschen, die de eerste viool spelen en het slagwerk verzorgen betaamt — dat die verblindheid in ons eigen hart zat. De derde man las.....

Intusschen was het gesprek zoo langzamerhand gekomen op „geestelijk terrein” en bij „het goede”. Dus waagde de eerste viool de vraag aan den soldaat, of hij wel eens naar de kerk ging. Hetgeen bleek zoo te zijn. „Zeker naar een gemeenschappelijke dienst bij den veldprediker, of ook wel naar uw eigen.....?” — Ja, zeker! „U bent immers...?” Ja, ik ben Gereformeerd. „Juist, jongeman, dat had ik wel goed geschooten. Ik had dat direct wel gedacht. Menschenkennis, hè?” En, wijzend op den derden man: „Die man met dat boek daar komt ook in de kerk”. Waarop de derde man dat bevestigde. En de eerste man zei: „En nu nog één gokje. Ook Gereformeerd niet?” De man met het boek bevestigde ook dat.

Toen begon het slagwerk te slaan.

„Is die effe goed? Nee, Ha, Ha! Daar zitten we met drie broeders in één coupé”. De derde man las. Dies richtte het slagwerk zich tot den jongen man. „Alleen, jongeman, je hebt tegenwoordig Gereformeerd en Gereformeerd hè? Hoe denk je daarover?” De jongeman verklaarde er niets van te weten. In de familie was er wel heel wat over te doen, maar hijzelf had met die Schilder-beweging niets te maken.....

„Pas op, jongeman. Pas op je woorden. Ik hoor daar weliswaar niet bij en jij blijkaar ook niet, maar je kunt niet weten of die Mijnheer met dat boek er ook niet bij hoort.....”.

En de man van het boek zei, dat hij daar heelemaal bij hoorde. Bij wat de tweede man de Schilderbeweging belofde te noemen. Dat hij was vrijgemaakt van een juk, dat geleerde menschen hem in de kerk hadden opgelegd.....

Prompt begon het dezen geleerden menschen getrouwe slagwerk die mannen buiten hun aanwezigheid te beleedigen. „Zoo gaat dat in Nederland, jongeman. Da ben blij, dat ik geen theoloog ben. En dus niet geroepen een oordeel uit te spreken over mijn vrijgemaakte broeders. Die theologen met hun gekibbel..... En wat den wijzen verborgen blijft, dat is den eenvoudigen openbaar. Daar was ik zoopas als een schipper in Harderwijk. Die lustte graag een gebakken vischje, dat zag ik zoo wel. Maar de grátjes legde hij aan den kant. En die schipper zei: „Kijk, zoo lees ik nu den Bijbel ook. Daar zitten heel wat onverteerbare graten in. Maar die leg ik terzijde. Ik eet wat me smaakt en de rest laat ik aan de theologen over.....”.

Toen deze „eenvoudige” zoover was, was hij er ook. De trein minderde vaart. Het slagwerk maakte zich gereed om uit te stappen. Maar de man met het boek heeft hem toen nog even gewezen op Het Boek. Op Openbaring tweeëntwintig. En wat daar staat van degenen, die afdoen van de woorden der profetie dezen Boeks.....

Toen ging hij.

Hij reisde klein-verkeer.

Bij het uitstappen zei het slagwerk tegen den man met het boek: „Ik hoop, dat ik U toch niet heb gekrenkt.....?”

Het ware voor dezen gevierden spreker op landdag van christelijke organisaties beter, dat hij bezorgd ware over de vraag of hij misschien niet den God van Het Boek gekrenkt had.

Onverteerbare grátjes.....!

D. E. C.

het eene, noch het andere), doch het werkelijk vaststaande, en vaststelbare gebeuren bij den doop?

Ik weet het wel, hier in Nederland. Ik beweer: aan datzelfde kind is te gelijk beloofd en gedreigd; maar het weet: ik mag en ik moet die belofte aannemen, ik sta niet op een afstand als een ver buiten de deur gehoude. Die zijn er ook, zeggen de Leerregels.

Maar ik weet niet, hoe men ooit hier uit komt, als men het standpunt van de Korte Verklaring als exclusief stelt, en tegenspraak verbiedt.

Maar misschien zegt men van de zijde der voorstanders dezer verklaring: welneen, heelemaal niet. Er wordt in de kerk des Nieuwen Verbonds niet gedreigd. Er wordt alleen maar beloofd.

Maar dan weet ik niet meer, hoe ik het Nieuwe Testament moet lezen, en ook niet meer, wat ik met de Dordtsche Leerregels aan moet.

Met het Nieuwe Testament: dat dreigt heel duidelijk, en doet dit sterker dan het Oude Testament (b.v. Hebr. 12: 25, e.a.p.).

Met de Dordtsche Leerregels: daar staat (we herhalen): de Heere begint zijn werk in ons door de prediking des evangelies (V, 14), met bevel van geloof en bekeering, maar Hij onderhoudt het o.a. met de dreigingen. Ze hebben dus een vaste plaats in de prediking, en vergezellen den dienst der sacramenten.

Daar staan we dus; en het debat is begonnen over de vraag, hoe Gods waarachtigheid waaraan allen gelooven, nu te verbinden is met die lastige doopskwestie.

De één zegt: God houdt wat Hij beloofd heeft, want Hij is waarachtig. Aan sommige gedoopten wordt geen belofte vervuld. **NU CONCLUDEER IK DIRECT OP GOD: dan heeft Hij ook niets beloofd, al ZEI Hij toch iets tot N. N.**

Wie zoo spreekt, bedoelt het eerlijk: en we begrijpen hem, hij wil Gods waarachtigheid vasthouden. Hij moet concluderen: ik kan alleen Gods waarachtigheid volhouden, als ik zeg: gij, gedoopte, hoort wel wat belovends tot u zeggen, maar pas op, dat geldt u misschien niet. Is dat dan soms Gods waarachtigheid? Ik begrijp het niet. Maar ik zou toch zeggen: leer het dan zóó. Dan zij ge ten minste duidelijk. Al is 't m.i. totaal verkeerd.

Maar zou zoo'n haastige conclusienemer niet even willen oppassen voor zijn haastige conclusie? We zelden zoeven: hij heeft meteen op GOD geconcludeerd. Ik zou zeggen: het kan ook anders. Ge kunt ook op UZELF concluderen. Ge kunt ook zóó redeneren:

God houdt wat Hij beloofd heeft. God houdt óók wat Hij gedreigd heeft. Want Hij is waarachtig. Aan sommige gedoopten wordt niet de belofte vervuld, maar wel de bedreiging. Aan andere wordt de bedreiging vervuld, niet de belofte. **NU CONCLUDEER IK OP MEZELF:** heb ik soms te gauw geconcludeerd omtrent God, dat Hij n.l. den een (zonder dat de man het hooren kon) iets „beloofd” (?) heeft, maar datgene wat de man WEL degelijk hooren kon (wilt zijn naam erbij genoemd was) niet gehouden heeft, voorzoover het n.l. belovend klonk? Zou ik niet hebben moeten concluderen, dat in ALLE verbonden twee deelen begrepen zijn, en dat dus God aan den zelfden persoon zoowel beloofd als gedreigd heeft? Maar dan zoo, dat de genade Gods, die bediend werd, niet als iets vreemds, doch als hetgeen aan de kerk geschonken is, werd genomen tot basis, ook van de mate onzer straf?

De één concludeert: God is waarachtig: Hij heeft dus eigenlijk niets beloofd.

De ander concludeert: God is waarachtig. Hij heeft dus eigenlijk niet beloofd.

DAN kan ik den beroemden tekst over Gods waarachtigheid weer lezen: Jes. 65: 16. Als de Heere (vs 15) degenen die Hem verwerpen, heeft geoordeeld (forensisch), en degenen die Hem trouw waren een nieuwen naam geeft (forensisch, vgl. Openb. v. Joh.), dan zal men, DAN zal men zweren bij den Naam van den waarachtigen God.

Den waarachtigen God.

Dat is: dien God, die zijn beloften houdt, en zijn dreigingen ook, en die ze nooit gescheiden heeft.

Ik ben daarom bang voor de schijn eener onhoorbare belofte in niet hoorbaren vorm. En een dito dreiging. Ze komen, hoorbaar, samen, en tegelijk.

Ik ben bang voor een fictie. De onvoorwaardelijke belofte, die aan geen N. N. in hoorbare taal gezegd wordt, maar die toch hoorbare taal gebruikt, b.v. van een doopsformulier.

Ik ben niet bang voor een hoorbaar woord, dat beide verbindt. Want dat was „ernstig”.

En zoolang de Heere ons v a s t h o u d t, houden we het ook bij die beide.

Nog nooit heb ik begrepen hoe men zeggen kan: als N. N. gedoopt wordt, zegt God tot N. N. Ik beloof u;

maar N. N. gelooft soms niet.

Dus is hem niets beloofd.

Het is hem t ó c h g e z é g d.

Het zeggen beteekende dus niets, want het kwam maar op het denken van God aan.

Is dat Gods waarachtigheid preeken? God zegt het wel, maar het zeggen, daar kunt ge niet op aan? Hij denkt iets anders dan Hij ZEGT misschien?

Ik geloof, dat dit standpunt Gods waarachtigheid te kort doet, en de prediking lamalaat. Ook de prediking daarover.

K. S.

egen hun ver-
st? Wel, hij let
op de verdor-

gen toesprekt,
gebruiken, dan
iet de waarg-
ggen, dan ver-
stus, het ont-
de vernieuwing
weldaden met

doet, dan moet
God in de sa-
spreidt, maar
beeldt tegelijk
ervan is ook,
waarheid van
den 2).

het nu gebeu-
hen het sacra-
het antwoord
t niets van de
hun natuur en
choon zij geen
ant de sacra-
als den kwaden
p bedriegelijke
st. De geloof-
rdt. De godde-
in geen nut is
et teweeg bren-
tening van het

le sacramenten
instelling zijn.
vie en hoe de
nd. En zoo is
us. Dat is zijn
C. V.

ite utuntur sig-
quam figurant.
entat in sacra-
figurat, exhibit
um Del institut-

plos quin suam
pat nullum sen-

alis Del gratiam
as sancti grati-
mpli, respuendo,
erat oblatum:
nti significatio.

BLIJK LEVEN

t bedoeld kerk-
iets aan mij
den als tot mij

de waarachtig-

k, uit 's Heeren
le leden van de

re spreekt ons
(N.), maar Hij
praak, en N.N.
belofte en even-
ging toegespro-
ULD WORDT.
jk e n. Komt
baar nooit iets

an wel iets aan

u het verkeerd
lat die dreiging
op hem sloeg,
ging was voor-
of te dan

rwaardelijk, al-
aande het al of
i bedreiging en
rdelijk al wat
igt). Wij krij-
rdelijke belofte
er tien, twintig,
n, kunt ge nog
die 10, 20, 30
als er nu eens
in zegt ge: je
o f e r v a n
b e l o o f d i s
, dan wel
g d i s (zon-

nt nog met ze-
gebeuren, niet
n is in Amerika
rstelt dus noch

niet metterdaad overeenkomstig het onderteekening-formulier was gesuspendeerd van zijn dienst; een beschuldiging, die niet alleen in Bruchterveld, maar telkens tegen ons wordt ingebracht, terwijl wij juist krachtens dat formulier verplicht zijn „niet alleen alle dwalingen, daartegen strijdende en met name ook die in de voorzeide synode zijn veroordeeld, verwerpen, maar ook zullen tegenstaan, wederleggen en helpen weren“.

3. Dat het inzicht van de Rechtbank en het Hof in de kerkenordening heel wat juist is dan van de vier kerkeraadsleden, die ds van der Haagen zoo maar even schorsten. Vier kerkeraadsleden zonder gena-buurde kerk!!!

Ik meen, dat Rechtbank en Hof op deze overwegingen naar het vigeerend recht niet tot een andere uitspraak hadden kunnen komen.

Maar jammer is het, dat de grondslag van onze kerkelijke samenleving, de drie Formulieren van Eenigheid, niet in het geding is gebracht.

Wel wordt het in de overwegingen genoemd.

Die rechtscollages toch spreken uit, dat ds van der Haagen, die niet voor recht en bondig hield de leer-uitspraken der synode, niet predikte enig bedenken of een ander gevoelen tegen de voorzeide leer, die vervat is in de H. Schrift en belijdenisschriften. Spreken ze daarmee dan niet uit, dat die vier kerkeraadsleden zich niet hielden aan den grondslag en met hen heel die kerkgroep niet?

Beoordeeld ook naar den grondslag, de Formulieren van Eenigheid, zijn wij de voortzetting van de aloude Gereformeerde kerken, ook op die plaatsen, waar een minderheid zich vrijmaakte van leeruitspraken en vonnissen.

Het Hof te 's-Gravenhage heeft in 1938 wel in zijn vonnis overwogen den grondslag.

De kerkeraad van de oud-Gereformeerde gemeente te Scheveningen had besloten zich aan te sluiten bij de Gereformeerde gemeenten. Een deel van die gemeente had bezwaar en ging niet mee. Wie is nu de rechthebbende van de bezittingen van de Oud-Gereformeerde gemeente?

De Rechtbank besliste. In Hooger Beroep bij het Hof te 's-Gravenhage vroeg het Hof aan een benoemde commissie:

A. welke verschillen bestaan er tusschen de Oud-Geref. en de Geref. gemeenten;

B. betreffen deze verschillen ook of alleen de godsdienstige beginselen der gemeenten?

C. Verzetten de beginselen der Oud-Geref. gemeenten zich tegen aansluiting bij de groep der Geref. gemeenten in Nederland?

Let nu op de volgende uitspraak:

„Overwegende, dat toch uit dat gevoelen der deskundigen (tot die commissie behoorde ook H. H. Kuyper; H. M.) blijkt, dat het wezen der Oud-Gereformeerde Gemeenten van dien aard is, dat aansluiting bij de Geref. gemeenten moet worden geacht te zijn in strijd met haar wezen, immers een zodanig verschil in beginselen tusschen Geref. Gemeenten en Oud-Geref. Gemeenten bestaat, dat dit verschil raakt de grondslag der Oud-Gereformeerde Gemeenten;

overwegende, dat derhalve, wanneer men zich inzake die verschillende beginselen te voren op het standpunt der Oud-Geref. Gemeenten heeft geplaatst, doch — daarop terug komende — zich voor het vervolg op het standpunt der Geref. gemeenten gaat plaatsen, men daarin de Oud-Geref. gemeente, waarvan men lidmaat was, verzuukt, zich door die daad van de Oud-Gereformeerde Gemeente afscheidt en daardoor heeft opgehouden lid dier gemeente te zijn“.

Het Hof oordeelde, dat de overblijvende lidmaten gerechtigd waren een nieuwen kerkeraad samen te stellen.

M.i. had het Hof te Arnhem kunnen besluiten: Aan-gezien ds van der Haagen en de andere kerkeraadsleden niet zijn afgeweken van den grondslag der Geref. Kerken, is de Geref. Kerk (onderh. art. 31 K.O.) de voortzetting van de Gereformeerde Kerk te Bruchterveld en is zij de rechthebbende op de bezittingen dier kerk.

H. MEULINK.

AANVULLING

In de kopij van den brief aan het „Committee of Correspondence“ van de Prof. Geref. Kerken in U.S.A., welke in het laatst verschenen nummer van De Reformatie is gepubliceerd, zijn uitgevallen de woorden: alsmede „Dogmatische verschillen die er mogelijk tusschen u en ons bestaan zijn geen confessionele verschillen“. Deze regels moeten gevoegd worden op blz. 163, 2e kolom, tusschen de 4e en 5e alinea.

*. Onzuivere geschiedbeschrijving

Bij de Uitg. Mij J. H. Kok, Kampen, verscheen van de hand van ds G. R. Visser (syn.) een boek: Contact met de Kerk. In de eerste plaats bestemd voor buitenkerkelijken, volgens mededeeling. Dezuiken dan, die in contact met de kerk gekomen zijn. Maar ook voor de kerkleden goed, zoo wordt het bedoeld. Het boekje heet: „Inleiding tot het gereformeerd kerkelijk leven“, en dat houdt nogal wat in, als men ook ons erbij zou willen rekenen. Ik zou het niet doen, als ik synodaal was. Maar als een synodaal iemand het toch wil doen, dan moet hij op de historie geen geweld plegen.

Op dit punt schiet ds Visser tekort.

Hij beweert, dat het begin van het conflict dateert van

1936. Buitengewoon belangrijk te hooren; ik heb dat nooit begrepen; maar misschien doelt de schrijver op degenen, die toen ontkennd, dat het tegen iemand ging? Misschien vindt ds Vellenga (zie Adolphus Venator naschrift) dit een insinuatie van ds Visser.

Over onze naam als kerken geeft de auteur onjuiste informatie. Hij kon dit weten ook, want het is ettelijke malen publiek gezegd.

Zeer misleidend is, wat hij zegt over art. 31. Hij beweert: aangaande de leeruitspraken van 1942 en de tuchtmaatregelen van 1944 meende men te kunnen bewijzen, dat zij in strijd waren met de Schrift en met de Kerkenorde. TOEN DE SYNODE DIT BEWIJS ALS ONJUIST AFWEES, maakte men zich vrij van die besluiten, daarmee te kennen gevende, „wij houden ons strikt aan art. 31 en gij, synode, gij niet“. Om DIT aan te geven, nam men de (niet officieel aangenomen, K. S.) toevoeging aan: „onderhoudende art. 31“.

Tot zoover ds Visser.

Dit is natuurlijk totaal bezijden de waarheid. Kent de schrijver zijn eigen papieren niet? De brieven van o.a. de heeren dr Polman en dr Ridderbos? Den elsch: als een synode wat besloten heeft, dan moogt ge bezwaard zijn, maar moet in elk geval het besluit uitvoeren? Niet dat de BEWIJZEN AFGEGEVEN waren, was de kwestie maar dat men niet eens iemand den tijd gunde, om, voorloepig zijn conscientie geen geweld aandoende, het bewijs te leveren: hij moest in elk geval dadelijk bukken, bukken. Als de schrijver zijn eigen zaken zoo slecht kent, is dan het schrijven niet voorbarig? Ik neem aan, dat hij meent, dat Polman-Ridderbos gelijk hadden, en wij ongelijk. Maar dan zeg ik: had dan het geschil eerlijk weergegeven. Dit raakt kant noch wal. En verdedig nu

De kwestie van het evangelisten-ambt (XVI)

ZENDING EN EVANGELISATIE

§ 6. DE CONFRONTATIE VAN DE THANS IN DE KERK FUNGERENDE BIJZONDERE AMBTEN MET DEN EVANGELIST.

A. Het meerderheidsrapport houdt zich daarmee vrij uitvoerig bezig (bl. 5-8). We geven een overzicht.

Het is duidelijk, zoo wordt betoogd, dat de ambten van ouderling en diaken, gelijk wij die kennen en erkennen en zooals zij in de kerkelijke papieren zijn omschreven (belijdenis, kerkenordening en formulier van bevestiging) niet door God zijn gegeven tot speciale vervulling der roeping jegens de ongeksterende wereld. Het doctorenambt, dat de kerkenordening in art. 2 onder de dienaten noemt, is naar zijn aard nog minder bestemd voor heidenzending.

Zoo blijft alleen over het ambt van bedienaar des Woords, den herder en leeraar. Diens werk-bevoegdheid is voor een groot deel eenzelfde als die van een zendingarbeider: hij moet Woord en Sacramenten bedienen — de zending ook; hij moet tucht oefenen — de zending ook, zoo spoedig het Woord vrucht draagt (vergel. Hand. 8 inzake de apostelen en Simon, vs 18 v.v.). Vandaar dat in de brieven aan Tim. en Titus vele wenken voor de ambtsbediening van laatstgenoemde ook onze predikanten raken. Doch al raken de ambtsbediening van den evangelist en den predikant elkaar en al komen ze elkaar zeer nabij, toch kunnen beide ambten niet vereenzelvigd worden. Bevoegdheid tot dezelfde ambtelijke verrichtingen is nog geen bewijs van eenzelfde ambtsdienst: de predikant is ook ouderling, maar diens gevolg is geen ouderling ook predikant! Zoo zou men kunnen zeggen (gelijk bijv. door L. A. F. Godschalk te Utrecht in De Reformatie van den 24en jaargang, no. 46 — 25en jaarg., no. 1 is verdedigd), dat er verbijzondering is van den éénen ambtsdienst in tweeërlei „soort“, waarvan de één soort, de predikant, de bevoegdheid heeft Woord en Sacramenten te bedienen, welke bevoegdheid de andere mist.

Zou er zóó ook niet gesproken kunnen worden van tweeërlei predikantenambt, het één voor arbeid in de gevestigde plaatselijke gemeente en het andere voor het werk onder de heidenen?

Deputaten ontkennen dat om de volgende redenen. Als een zending een bepaald soort predikant is, dan moet hij ook een bepaald soort ouderling zijn, daar een dienaar des Woords ook ouderling is; maar als we „ouderling“ blijven gebruiken voor den plaatselijken ambtsdienst, gelijk in de belijdenis (art. 30) en in het bevestigingsformulier is omschreven op grond van de Schrift, dan gaat dat niet, tenzij wij — wat niet aanbevelenswaardig is — van den eenvoud dier confessionele begrenzing zouden (willen) afwijken. Dan zouden we in een leer-ouderling onder de heidenen een dubbel verbijzonderd soort hebben: verbijzonderd n.l. voor de bediening des Woords en der sacramenten, en verbijzonderd voor zoodanigen arbeid onder de heidenen. Wel kan omgekeerd een zendingarbeider ook het werk van een ouderling en een diaken doen, n.l. in gestichte gemeenten in overgangstijd; doch dat als ouderling regeeren in een pas gestichte gemeente is niet essentieel, doch accidenteel, d.w.z. dat hij het doet als bijkomenden dienst, n.l. zoolang ter plaatse de geordende dienst der bijzondere plaatselijke ambtsdragers nog niet of nog niet voldoende functioneert. Maar dan regeert hij ook als zending niet als aparte ouderling, daar toezicht enz. dadelijk geboden is als de Woordbediening vrucht draagt. Hetzelfde kan ook gezegd van het diakenschap, waartoe de zending accidenteel kan worden geroepen. „Er is dus aanleiding om te zeggen, dat in de zending zowel de dienaar des Woords, als de ouderling, als de diakenen zijn vertegenwoordigd“ (bl. 7).

Daarbij komt ook als een reden, om den zendingarbeider met een predikant-die-ook-ouderling-is niet

eens de opinie Polman-Ridderbos-synode, als ge kunt. Ge kunt het niet; dat kon dr Nauta ook niet, zooals de heer P. Groen uitvoerig aangetoond heeft in ons blad.

Trouwens, op de volgende pagina zegt ds Visser feitelijk hetzelfde als de zooveen genoemde. Hij verkondigt aan zijn buiten- en binnen-kerkelijke lezers: als een synode uitspreekt, dat de juiste leer zoo en zus is, dan behoort zulk een uitspraak ook bindend te zijn. Dat kan hier alleen beteekeken (als argument tegen ons n.l.); dan moet ge dat ook leeren, en moogt niet 3 jaar lang de zaak ophouden door op dat ééne punt, van den leer-plicht vrij blijvende, Uw bezwaar in te brengen. Best: dat beteekeent dus: als een synode beveelt onwaarheid te leeren, dat moet ge dat leeren, althans binnen het kerkverband.

Ik herhaal wat ik destijds aan de commissie Ridderbos-Polman schreef: gelukkig is God geduldiger met het kerkverband dan gij in deze verkeerde theorie.

Verder krijgen we nog het bekende jokkentje, dat ondergeteekende zich onttrok aan de behandeling der meeningverschillen, en meer daarvan. Plus het jokkentje, dat onze kerken zouden hebben geweigerd saam te spreken met deputaten van de andere. Ieder kan weten, dat ze die samenspreking allang hadden kunnen hebben.

Ik noem deze manier van geschiedschrijving als klein bewijsje, dat in ons land nog permanent tegen ons gestreden wordt op een manier, die aan de feiten geen recht doet. Dat men ook zichzelf geen recht daarmee doet, schijnt zulken auteurs te ontgaan.

Volgende week iets over iemand, die het nog veel bonter maakt, een boek van den heer K. Norel, nog vlotter in het schrijven van onware beweringen over onze kerken.

K. S.

te vereenzelvigen, dat er onderscheid is in plaats: de predikant in een gevestigde kerk, de zending in de „wereld“ om kerken te stichten en te organiseren; en ook onderscheid in doel en object: de predikant werkt onder en aan leden van Christus' gevestigde gemeente; de zending werkt onder de heidenen, om ze lidmaten van Christus' kerk te maken. Ook kan de zending geroepen worden om diakenwerk te doen; dat behoort ook niet tot de bevoegdheid van een plaatselijken predikant. Derhalve vele redenen om predikant en zending in hun ambt niet te vereenzelvigen en van een zending geen verbijzonderden, plaatselijken ouderling te maken. Men kan dus zeggen, „dat in het ambt van de zendingarbeider de drieërlei bevoegdheid ligt opgesloten, die ook in het apostolaamt was gelegen — waarmee overigens het apostolaamt en het huidige zendingambt allermint vereenzelvigd zijn (de apostel moest oog- en oorgelieve zijn van Jezus; bovendien droeg hij het „diaconale“ deel van zijn bevoegdheid al spoedig aan bepaalde ambtsdragers over, Hand. 6)“, bl. 7.

Tot dezelfde conclusie komt het rapport met den term „herder en leeraar“: de zending heeft wel een herderlijke taak, maar is niet specifiek herder, wij hij wel schapen moet „werven“, doch pas accidenteel ze kan en moet vergaderen en weiden en dit laatste behoort ten spoedigste een eigen herder te doen; en hij „leert“ wel dadelijk, maar anders dan een predikant dat doet (bl. 7). Tot zoover een overzicht van het meerderheidsrapport.

B. Wij voor ons kunnen met de conclusie der gevolde redeneering volkomen instemmen: in het ambt van zending ligt de drieërlei bevoegdheid van het apostolaamt opgesloten, zonder dat nu de zending apostel wordt en is gelijk de twaalfen en Paulus dat waren. Het meerderheidsrapport heeft dat „beredeneerd“ vanuit de confrontatie van de thans erkende ambten met de zendingsoverdracht (daarbij ook wel gebruik makend van nieuwtestamentische gegevens), wij kwamen tot die conclusie uitsluitend op grond van de normatieve Schrift des Nieuwen Testaments, gelijk de vorige paragraaf wilde aantoonen.

Dat nu het rapport „redeneert“ vanuit de zendingsoverdracht (Matth. 28: 19) en de confessionele en kerkrechtelijke omschrijving en begrenzing van de drie thans erkende ambten is wellicht — we herhalen met nadruk: wellicht — oorzaak, dat het spreekt over iets „accidenteel“, iets bijkomends, in het ambt van den zending, n.l. het als ouderling regeeren, totdat de geordende ouderlingendienst het in de geplante kerk overneemt en het diakenwerk, totdat er diakenen zijn. Evenzoo noemt het den zending „niet specifiek herder“, daar hij de gewonnen schapen pas „accidenteel“ kan en moet vergaderen en weiden. Doch anderzijds heet het ook, dat in het zendingenambt de drieërlei bevoegdheid van het apostolaamt ligt opgesloten: het herder en leeraar, het ouderling- en het diaken-zijn. Doch omdat er specifieke plaatselijke herders en leeraars, specifieke plaatselijke ouderlingen en specifieke plaatselijke diakenen zijn, heet — als we het goed begrijpen — hetgeen de zendingen van dat werk der drie genoemde bijzondere ambtsdragers doen accidenteel. Zoodat dan het specifieke en essentiële van het zendingenambt moet zijn de Evangelieverkondiging en de doopsbediening (volgens conclusie 4 op bl. 7) en de avondmaalbediening is ook voorloepig accidenteel (dezelfde conclusie). In de voorloepige slotom op bl. 7-8 wordt die onderscheiding tusschen „essentieel“ en „accidenteel“ sterk volgehouden, doch in de definitie (omschrijvende en afgrenzende vaststelling) van den ambtelijken dienst van den evangelist op bl. 12 is de genoemde onderscheiding niet meer te vinden.

Wij vo
van het
scheidung
Wat gem
zen. War
wel voor
wat het
gelie- en
óók de s
ren en h
tot het
nemen)
hoort. E
zin st
de p
heeft ing
hoorlijk
toezicht
werkelijk
eigen an
voorlaats
lijk“ is
over te
zal niet
gelist ee
waar hij
men, dat
op plaats
Wij m
mentisch
gelistent
„we z
evang
afgel
dige
den d
daar dat
denteel“
„Niet-on
wild en
tieve geg
als het s
de zendi
ambten
geheel d
evangelis
ten, had
met de
het dan
had kun
minder z
Het m
het bet
al het ev
derscheid
ouderling
noemde
port zelf
regeeren
ouderling
wij dat
staan als
zoo: de z
leeren v
den diak
met zijn
doel b
verbonde
ouderling
om te w
geworven
gemeente
men te v
selijk
lijke b
eeren
daarop
doch ook
is samen
vesti
Dat al
wat niet
gelisten
lijke kerk
aan we
laten dat
uitstek h
hem alle
definitie
lukkig zo
denteel“

Aange

„En haar
„Penina
kinderen.“
Dat laa
Peninna
erkend d
daarin ha
meegoleef
derzege
van het
Zooals